

Házimuzsika egykor és ma

Kutatási háttér

Dolgozatom témájának kiválasztásához több motívum adta az ötletet.

Dr. Bárdos Péter családjától felkérést kaptam 2004. december 25-ére egy „házimuzsika” délutánjukra zongorázni Addig rejtély volt előttem a „házimuzsika” fogalma. Nagyon megfogott a délután hangulata, s egyben az a tény, hogy azok a zenerajongók, akik nem hivatásos muzsikusként, minő áldozatokat tudnak meghozni a zenéért. Ez volt a legfontosabb inspiráció, s ez az esemény ihlette a disszertáció *Házimuzsika ma* című részét.

Akkoriban került kezembe Gróf Zichy Géza *Emlékeim* című könyve, amely felkeltette érdeklődésemet a Wohl-nővérek iránt. A Wohl-szalón, mint a pesti társasélet központja alkotja disszertációm első részét, amely a *Házimuzsika egykor* címet viseli.

Módszertan

A házimuzsika, mint kutatási téma nehezen megfogható, anyaggyűjtés szempontjából is nehézkes, mivel – a műfajból eredendően –, házi, zártkörű a zenélés. Éppen ezért nagyon kevés nyilvános híradást találunk napilapokban, vagy folyóiratokban. Ebben az információszegény környezetben fontos tényeket szolgáltatottak a visszaemlékezések, naplók, jegyzetek, különböző feljegyzések, és dolgozatom első részének leginkább alapul szolgáló levelezések, amelyeket az OSZK Kézirattárában sikerült fellelnem.

Dolgozatom második részét a műkedvelő és professzionista zenészekkel 2007-ben készített interjúk alkotják.

A disszertáció felépítése

I. A házimuzsika áttekintése

1. A házimuzsika kutatási háttere
2. A házimuzsika pillanatképei a 19. századból
  - Petricsevics Horváth Lázár szalonja, amely a 1840-es években működött
  - De Gerando Teleki Emma szalonja, amely 1870-es években működött
  - Carina Anna, Reményi Ede, Bartay Ede, Toperczer Ilka, Gróf Széchényi Imre rendszeres összejövetelei és egyéb kisebb híradások, amelyekről nincs pontos adatunk a működési időt tekintve
3. Mi a házi zene?
  - A házizene fogalmának tisztása
4. A dilettantizmus kérdése
  - A dilettantizmus lényegi vonása a dolgozat témáját érintően

II. A jelentősebb szalonok

1. A Szuk család
2. Székely Imre
3. Erkel Ferenc utolsó éveiből
4. Hollós Kornélia

III. A pesti társasélet központja: a Wohl-nővérek szalonja

1. A Wohl-nővérek: Janka és Stephanie
  - A testvérek neveltetési háttere, írói, szerkesztői tevékenységük, Liszt Ferenchez fűződő kapcsolatuk
2. A Szalon

- A szalon megvalósítása, mint a művelt emberek, az előadók és hallgatók egymással való érintkezésének, eszmecseréjének színtere; a kultúra, és művészi fejlődés melegágya
  - A Wohl-szalon működési ideje, helyszínei, fogadónapjai
  - A társasélet formái, szabályai
3. Vendégek, közelebbi barátok
- A Wohl-nővérek közeli baráti köre: Aggházy Károly, Juhász Aladár, Hubay Jenő, Justh Zsigmond, Gróf Zichy Géza, Liszt Ferenc és a tágabb vendégkör (a Cebrián család zenei megmozdulásairól részletesebben)
4. Justh Zsigmond
5. Gróf Zichy Géza
6. A szalonban zajló események
- kisebb létszámú estek
  - nagyobb létszámú zenei estek felolvasással
  - fogadónapok zenei eseményei
  - rögtönzésszerű találkozások zenével,
  - Hubay Jenő és Gróf Zichy Géza műveinek bemutatói,
  - vendégművészek fellépései
  - zenei próbák
  - Justh Zsigmond lakásán is voltak dolgok- jegyezzem meg?
7. Életképek a Feszty-szalonból
8. Házimuzsika Zichy Géza birtokain és Budapesten

IV. Házimuzsika ma - Beszélgetések napjaink házimuzsikájáról

1. Dr. Bárdos Péter és felesége – ügyvédek
2. Dr. Tóth Károly – kardiológus
3. Dr. Asbóth Richárd – kardiológus
4. Fellegi Ádám – Liszt Ferenc-díjas zongoraművész
5. Szokolay Balázs – zongoraművész
6. Dr. Szilágyi András – pszichiáter
7. A Benyus család: Benyus Bernadett – hegedűtanár és brácsa kamaraművész és Benyus Sándor – csoportvezető a Zeneműkiadó Vállalatnál
8. Pollák Zsuzsa – énektanár
9. Alszászy Gábor – zeneelmélet-tanár és korrepetitor
10. Móré Irén – fuvolaművész és Szabó Krisztina – hegedűművész
11. Lovas Eszter – francia szakos nyelvtanár
12. Tóth Nóra – a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának tagja
13. Lovas Orsolya – magyar nyelv és irodalom szakos tanár

V. A Beszélgetések kiértékelése

- a házi zene rétegződése társadalmi szempontból
- formációk
- a házimuzsika megnyilvánulási formái – házon kívül
- azonosságok – különbözőségek
- a házi zene jelentősége

VI. Összegzés

A dolgozat összefoglalásaként szeretném kiemelni legfontosabb elemként, hogy a zene szeretete az, amely erősen áthatja a házimuzsikát művelők munkáját, emberi kapcsolatait, mindennapjait. Erről, ennek mai valóságáról, az értekezés második felében szereplők még szembetűnőbben adnak tanúbizonyságot.

A zene iránti rajongás alapot ad nemcsak a házi zene művelésének, hanem a zene köré kialakuló csoport visszatartó erejét is eredményezi. Ebből következően azokat a személyeket köti össze, akik a hétköznapi banális érintkezésen, ismeretségi szinten túl, a zenén, mint középponton keresztül kapcsolódnak egymáshoz. Éppen ez a tulajdonság homályosítja el a művész és a zenekedvelő közötti határvonalat. Ennek következményeként jelenik meg az amatőr muzsikálásban a hivatásos zenész, és esetenként a hivatásos zenészek körében a zenét magas szinten művelők, magukat amatőrnek vallók személye. Ezekben az esetekben sohasem a szintkülönbségek kiélézésén van a hangsúly, hanem a zeneművészet szépségének együttes megélésében, akár a játszó, akár a hallgató szempontjából. Nem elsősorban zenei teljesítményről van szó – persze az arra való törekvés, belső indíttatás lényeges elem –, hanem a zenében megélt, együtt átélt örömről, amely az összetartozás alappillérvé válhat.